

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt - kr.
Félévre 5 „ „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy órára 1 „ - „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzör hirdetések alkú szerint jutányos áron vételnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

A kormány haragszik.

Nápolyban, hová pihenni jöttem, de hová eljött velem hazám sorsa felett az aggodás és eljött a vágy, soha sem nyugodni, de csekély erőmmel folyvást dolgozni azon, hogy nemzetünk jövőjét én is előkészítsem, itt Nápolyban azt olvastam, hogy kormányunk szószólója, a **N e m z e t** haragszik azért, mert az ellenzék országszerte készül a választásokra.

Nem a »Nemzet» haragszik, hanem a kormány, és ha a kormány haragszik, jó lesz, ha saját magára dobja az első követ.

Mi szükség volt arra, hogy a kormány hallgasson, mint a ghizei sphynx, valahányszor az a hír terjedt el az országban, hogy a választások közelednek?

Nem tudta talán a kormány, hogy ha eltereltetik a figyelem az ezredéves kiállításról, épen az aratás után, mikor a vidéknek pénze van, akkor a kiállítás látogatóinak száma c-ökkenni fog?

Az, hogy a közvélemény betegnek látta az országgyűlést, nem volt csoda, sőt ellenkezőleg, e felfogás a magyar nép csodálatos józan eszének egy új nyilvánulása volt.

Mi is betegnek láttuk az országgyűlést, midőn a legfontosabb törvényjavaslatok felett vitatkozva, az ellenzék is, a miniszterek is, üres padoknak beszéltünk.

De ha betegnek látszott az országgyűlés, miért nem alkalmazta a kormány azt a gyógyszert, mely egészséges életet kölcsönzött volna ismét a kimerült háznak?

Miért nem intézkedett, hogy nagyszámu táborából a jelesebbek részt vegyenek a vitákban?

Miért nem birta rá hivatni, hogy ne csak szavazni tóduljanak be, oly kérdések felett, melyekről a vitát nem hallgatták meg, az ellenérveket nem mérlegelték?

Miért fejlődött e kinövés ily nagyra, hogy egyszer az egész párt és maga Erdély miniszter is, öntudatlanul saját maga ellen szavazott?

Miért vetették vissza oly következetességgel — hogy többé nem volt szomorú, de komikussá lett — minden egyes módosítványát az ellenzéknek még akkor is, ha a módosítvány jobban kifejezte a törvényjavaslat szándékát, — mint a javasolt szöveg maga?

Midőn ily tespedésbe jut egy országgyűlés és ennyire megmutatja az egész országnak, hogy nem tanácskozik, nem vitatkozik többé, csak szavaz;

nem fontolja meg többé az érveket, — csak határoz; nem érdeklődik már semmi felől, csak betódul a terembe és feláll vagy leül: akkor természetes, — hogy a közvélemény betegnek hiszi, elaggottnak tekinti az országgyűlést és ösztönszerűleg várja a betegnek halálát.

Ha így volt, a minthogy így is volt, úgy a kormányt kell ezért okoznunk, mert a költségvetési vitát sem huzta volna oly hosszúra az ellenzék egy része, ha más szellemmel vitatkoztak volna a kormány és pártja.

Most már hiába haragszik a kormány, hiába fejezi ki haragját a fő-fő »Nemzet» megindult a mozgalom az országban és ily mozgalmat megállítani nem lehet, de nem is tanácsos!

Nem árt, hogy pezsegjen az ifju nemzet vére, ébredjen s közszellem, ébredjen annak tudatára, hogy az országnak vannak alkotmányos jogai.

Igaz, hogy a magyar jellem olyan, hogy hosszantartó mozgalmat nem tűr, de a vezetőknél kell, hogy legyen elég belátása arra, hogy a mozgalom mérvét az idő hosszához idomítsák.

Kell, hogy maradjon idő arra, hogy a sok eszmézavarból kibontakozzék a nép, gyakorolhasson széles józan esztét, felismerhesse a tényeket s az üres szavakat, átláthasson az ámitások álarczain, megtudhassa jól és tisztán, hogy melyik párt mit akar, melyik ember mit akar?

Még annyira érzéktelenné lett nép is, mint a milyen az olasz, az alkotmányos jogok gyakorlata iránt épen most a végbement római választásoknál kimutatta, hogy ösztönszerűleg idegenkedik a kétértelműségekől.

Nálunk, szerencsénk, a nemzeti élet egészséges mederben folyhat még.

Nálunk nem mutatkoztak még azok a tünetek, melyek a nemzeti élet tulságos fiatal, vagy már elaggott korának jelzői szoktak lenni.

E tünetek a tulsások — les grandes émotions.

Klerikalizmus vagy szocializmus, e két tulszás aknázza alá most a latin eredetű nemzetek életét.

Nálunk hála Istennek van egy más irány, mely ellent tud állni, ellent fog állani az ilynemű betegségeknek.

Nálunk ott van a vonzó ideál, mely sem a középkor sötétségei felé, sem az emberi társadalom felbontó szenvedélyei felé nem ragadja a nemzetet.

Nálunk ott van mint cél a magyar haza függetlensége, szabadsága, jólét; és e cél oly nemes, oly magaslatos, s e mellett oly gyakorlati, hogy a

közvéleménynek, a közszellemnek nem kell más beteges czélokot keresni.

A cél már meg van, megteremti ezt a magyar hazafiság! Megteremti századok előtt azon a napon, midőn az idegen kezdett uralkodni a hazában, és nem fog eltűnni e cél, míg marad e hazában egyetlen magyarul érző szív, egyetlen magyarul gondolkodó elme.

A klerikalizmus és szocializmus másutt is szövetezve kezdtek meg harczukat az emberi haladás ellen; nálunk is így van ez most; de népünk meg fogja tudni különböztetni a vallásos érzelmét, melynek szentélyéhez nyulni nem szabad, a politizáló átváltozástól.

Ezt azért írom, mert a távolból is látom a néppárt erőfeszítéseit hazánkban.

Egyrészt tehát erőlködik az a párt, mely hazánkra nézve a legveszélyesebb; másrészt pedig haragszik a kormánypárt azért, mert az ország készül a választásokra.

Hadd erőlködjék a visszaesésnek pártja, hadd haragudjon az a párt, mely nem bizik hazánk jövőjében, erejében, életrevalóságában és eladja Ezsau lencséjeért a nemzet örökségét! A mi pártunk azért csak maradjon az egyenes uton; terjessze a szent ígét, mutasson rá a tiszta zászlóra és dolgozzék!

A siker a kitartástól függ; minden hívünknek meg van hazafias hivatása; ne tekintse magát senki kicsinynek, porszemekből áll a világ; mindenki saját körében cselekedjék; tekintse hivatásának azt, hogy felvilágosítsa honfitársát és vezesse arra az utra, melyen kövötni fogja őt a teljesített kötelesség boldogító érzése!

Kossuth Ferencz.

Mária Dorottya esküvője.

Mária Dorottya kir. hercezkisasszonynak az orleansi herceggel való esküvőjének sem ideje, sem helye eddig véglegesen megállapítva nincs. — A Bécsen át terjesztett azon hír, mintha az esküvő a bécsi Burgban, vagy a schönbrunni kastélyban fogna megtartatni, — mint a Kel. Ért. jelenti, legalább is korai. Tény, hogy József kir. herceg főudvarmestere a budai főhercegi palota személyzetének meghagyta, hogy az egész palotát helyre állítsák, a butorozott berendezéseket jó karban helyezték és sok más intézkedés történt, melyek arra vallanak, hogy az esküvő Budán fog megtartatni. Különb is az eljegyzés első pillanatától tudva volt, hogy a kir. hercegi család, a melynek minden egyes tagja ma

gyarnak vallja magát — élénken óhajtja, hogy az esküvő Magyarországon tartassék meg, és az orleansi herceg részéről sem nyilvánult e tekintetben ellenkező óhajtás.

Az 1897. évi költségvetés. Az egyes minisztériumokban serényen folynak a jövő évi budget előmunkálatai. A végleges költségvetést az augusztus 20-ika körül megtartandó minisztertanács fogja megállapítani. Az 6-szes minisztériumok kisebb-nagyobb költségvetésekkel lépnek fel, de azért valószínű, hogy a 1897. évi költségvetés nem sokban fog különbözni az ez ideitől. A költségvetés megállapításánál természetesen most is az államháztartás egyensúlyának fenntartása a főszempont és hogy az egyensúly megszorítások nélkül így fentartható, az iránt illetékes helyen kétség sem fog fenn.

A bankszabadalom. Az osztrák-magyar bank vezértitkára Mececsseffy lovag szombaton Budapestre érkezett és Lukács pénzügyminiszterrel konferált a szabadalom ügyében. Bemutatta a bank újabb javaslatainak az alapelveit, melyek különösen a szabadalom pénzbeli ellenszolgáltatásaira vonatkoznak. Ha a főbb pontokban megegyezés jön létre, a bank tárgyaló bizottsága legközelebb összeül, hogy írásba foglalva megtegye a két kormánynak a megállapodás értelmében kötelező előterjesztéseit. Ezenközben a két pénzügyminiszter valószínűleg még egyszer tanácskoznia fog a bankkérdés dolgában és csak azután fogja felszólítani a bankot újabb és előreláthatólag befejező szóbeli tárgyalásra. Bizonyosra veszik, hogy ezen a tanácskozáson a két pénzügyi kormány és a bank vezetősége között létrejön a névleges megegyezés. Csak azután lesz még döntő szava az osztrák-magyar bank részvényeseinek és legutóljára a magyar és osztrák törvényhozásnak. De a megállapodások állítólag nem (?) olyanok, hogy tőlük akár a közgyűlés, akár a törvényhozás megtagadná hozzájárulását.

Rangjától megfosztott tábornok. A fővárosi tiszti köreiben néhány nap óta szenzációs hír képezi közbeszéd tárgyát. Ez a hír vasárnap nyilvánosságra jutott s a legnagyobb meglepetést keltette országszerte. H u-

berth Andornyugalmazott honvédtábornokot a székesfehérvári honvéddandár volt parancsnokát a közös hadügyminisztérium kebelében fenálló becsületbiróság megfosztotta rangjától. A súlyos ítéletet írásbeli végzés alakjában a múlt hét végén kézbesítették a rangjától megfosztott tábornoknak, aki ezáltal megszűnt a tábornoki karnak tagjává lenni.

A hadügyminisztériumi becsületbiróság összeülése a következő indokok szolgálták:

Szemecz Emilt, a Magyar Állam felelős szerkesztőjét a budapesti ügyészség egy az egyházipolitikai küzdelmek ideje alatt írott cikkéért pörbe fogta felségsértés címén s az esküdtsek verdiktje alapján a budapesti kir. törvényszék el is ítélte. — A becsületbiróság, amelynek élén Huberth tábornok állott, hosszas tanácskozás után kimondotta, hogy Szemecz Enil meg tarthatja rangját. A közös hadsereg tisztj közeben a székesfehérvári honv. dandár becsületbiróságának ítélete nagy feltűnést keltett, az ítélet meghozatala után rövid időre Huberth tábornokot a honvédelmi miniszter nyugdíjaztatta. Szemecz ügyét pedig egy másik becsületbiróság elé utalta, a mely azután épp ellenkezőleg döntött. A hírlapi szelvézetések folytán az ügy a parlament elé is került. A parlamenti tárgyalások folyamán a nyugdíjazott tábornok levelet intézett Tóth Ernő orsz. képviselőhöz, a melyben Fejérváry báró eljárását a legleplezetlenebb módon ismertette. A honvédelmi miniszter Tóth Ernő beszédére reflektálva sértegetni kezdte a távollévő tábornokot.

Huberth értesülve a miniszter sértegetéseiről, provokáltatta báró Fejérváryt. Az ügyet akkor a lovagiaság szabályai szerint el is intézték, de Fejérváry panaszt tett ellene a miatt, hogy őt, a rangban felette álló tisztet provokálni mert. — A rangvesztéssel együtt elvesztette mindama kedvezményeket, melyek őt mint tábornokot megillették. Tábornoki nyugdíját azonban meghagyták.

KÜLFÖLD.

A bolgár emigránsoknak a bolgár hadseregbe való visszatérésének kérdése megfolyton fogalkoztatja Bulgária politikai és különösen katonai köreit. Mint a „Kel. Ert.” nek Szofiából jelentik, még magasabb rangú katonai tekintélyek is határozottan bevallják, hogy a kérdés megoldása rendkívül nehéz, mert elismerik, hogy ha Gruew és Benderew az emigrált tisztet most ugyanazon rangra lépnének be a hadseregbe, melylyel az emigrálás idejében bírtak, ez lealázó volna rájuk nézve, mivel azoknak lennének alárendelve, kik annak idején alattuk szolgáltak, — ha pedig ugyanazon rangra lépnének be, melylyel akkor bajtársaik most bírnak, ez igazságtalanság lenne az egész tisztikarra és a hadsereg fegyelmére nézve, a mely ilyen eseteket meg nem tűr. — A katonatisztet nem nézik a kérdés politikai oldalát, ők csak a katona esküjéből folyó erkölcsi momentumot bírálják. A mi pedig a politikai köröket illeti, azok számolnak a hadsereg ezen hangulatával és biztosra veszik, hogy a fejedelem nem is fogja megkísérleni, hogy a kérdést rövid uton elintézzé. Hanem hogy az egész dolgot előterjeszti a szobranjenak, mely katonai kérdésekben is souverain hatalommal bír.

Románia és a hármas szövetség. — Bukarestből jelentik a „Kel. Ert.” nek: A Románia és Görögország közti diplomáciai viszonyoknak újbóli helyreállítása alkalmából néhány lap titkos görög-román szövetség létesítéséről is beszélt. E hir alapítalansága nyilvánvaló és valószínűleg onnan ered, hogy Margarit apostol, a kinek nevét a macedóniai iskola affér alkalmával a legutóbb annyit emlegették, lelkesen támogatja a görög mozgalmat, mely Macedóniában mostanában észlelhető. Miután Margaritnak Sturdza miniszterelnökhöz való viszonya általában ismeretes és nem tehető fel, hogy ő Sturdza intenciója ellenére cselekednek, — ez annál feltűnőbb, mivel, ha tényleg léteznék Görögországgal valami megállapodás, ez inkább jelentené Romániának Oroszországhoz, sem mint a hármas szövetséghez való közeledését.

Monopoliumok Törökországban. Hir szerint a nagyhatalmak hozzájárultak a szesz-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

A kálomisták templomozásáról és harangozásáról.

— A „Debreczen” számára —

Irtá: ifj. Móríc Pál.

Mi kálomisták, de különösen a hajduságon nagy kedvelői vagyunk a harangjátéknak. A templomaink fehérek, kívül-belül messzel fehéritik így ki, mi ugyan elég barátságos valna, ha legalább egy kis aranyozás, pár koszorú vagy kép vetne enyhítő tarkaságot e fehér mezőkbe.

De festetlen a barnult öreg imapad is s az orgonán ami kevés arany, ha csillog, már az is sértő a rideg presbiteri szemekre, kik úgy tartják, hogy a templom nem színház, oda csak énekelni imádkozni, nem bámulni járjon az ember.

A szószékre, mely a diófa színére van kifestve, ha felment a tiszteletes, nehéz kapcsolós imakönyvét kinyitván, kezdve a „Mi atyánk”-kal, aztán feladván a tételt — amint ájtatos szavaival keresztül szalad virágos völgyeken, fenyű illatos hegyeken, a hol a patak csereg vagy hol a fáradt vándor a pusztaságban hiában keresi a forrást, szóval mindenhol merre csak az Úr angyalának szárnyai árnyé-

kot vetnek. Most vigasztal, majd dorgál, majd meg példákkal int s hallgatják, hallgatják a selyem fejkendős, ránczolt arcú nének, oh mert a fiatalabbaknak gyakran másfelé kalandozik el a gondolatuk, de még inkább a szemük, ahol fent a karzaton a legények ülnek, a korus párkányára hosszú sorban a darutollas kalapok kirakva, ha valamelyik legény megmozdul, mindjárt pendül a sarkantyúja is.

Majd azután az éles hangú kántor is bebugatja az orgonát. Vékonyan visít az iskolás gyermekek hangja, meg néhány vén ember asszonyosan, siralmasan, de mikor aztán a hívők mind reazenditették, csak úgy harsog a zsolttáros könyv legszebb nótája:

Te benned biztunk eleitől fogva,
Uram téged tartottunk hajlékunknak.

S a mint zug-bug az orgona és a férfihangok mélysége összeolvad a lány női hangok simulós, csendülős futamaival, ilyenkor szinte érezni lehet az Úr jelenlétét az egyszerű kálomista templomban, hol oltárát felépítette az erős hit, de holsem illatos tömjénnel, sem hervatag virágokkal nem kedveskednek a nagynak... Mert a Kálvinus János rideg, tiszta lelke odairva, szemtől nem látható betűkkel, a fehér falakra, mely bilincsek közé akarta szoritani nemcsak a költészetet, de a tudást is, hogy türelmetlenségében a máglyát is megrakatta Michael Szervét alá...

Hanem felemelő, szívünkreható így is ez a kálomistaének, melynek busongós dalait annak idején a gályákra hurczolt predikátorok is hittet énekeltek: »Erős várunk nekünk az Isten». — A tömjén füstje elszáll, a zeneleg műremek zsolozsma danái elhangozhatnak, de a ránczos öreg asszonyok, fehér öregemberek, némelyiknek még a hajában ott a görbe fésű, borotvált arcú, pedrett bajszu, nyakas, daczos tekintetű, de a templomban alázatosan magukba mélyedő legény emberek, gyöngyliliomos arczipartás leányok, büszke, erőteljes fiatal menyecskek énekét a gyermekek fejletlen, visitós szopránjaival együtt nem lehet soha elfeledni, mert ez mintha hymnusz volna dicsőítése a magyar fajnak, a magyar földnek, a magyar erőnek, mely századok viharai között is tisztán megmaradt, mely jussaiból egy szeményt sem enged, elhabár vére árán sem, hogy nem is csoda aztán, ha a kálomista cigány is, midőn vallása után kérdezik, együgyű, természetes észjárásában imigy büszkélkedik:

— Magyar vallásu vagyok!

Másként van azonban a kálomista ember a harangozással. Mert sok faluban, hol talán még rendes templom nincsen építve, de a torony vagy legalább a harangláb, a kisebb vagy nagyobb csengettyűkkel, az megvan még

cigaretta-, papiros és játékkártya monopólium behozatalához és felhatalmazták képviselőiket, hogy a kormány részletes javaslatait is átvegyék.

A magyar nép és a szocializmus.

Debreczen, aug. 4.

Az általános választások közeledtével minden időben s minden helyen nagyobb mosgalmat idéz elő a pártszervezkedés, s a képviselőjelölt személyében való megállapodás. A most küszöbön álló választásoknál hatványozott mértékben lesz észlelhető a követ választásra, eme mondható legfontosabb politikai ténykedésre való előkészület. minnek oka leginkább abban rejlik, hogy az eddig szerepelt pártokon kívül két új pártnyalat is kezébe veszi a harci zászlót, hogy annak jel-szava alatt győzelmet arasson. Az új pártok egyikének a néppártnak — a melynek eszközeit, programját, magyar és magyar ember között gyűlölet-, viszályt hintó tanait jól ismerjük — mint eddig láttuk, leginkább csak ott sikerült ideig óráig tartó talajt biztosítani magának, a hol a magyar nép belső ellensége a galád módon félrevezetett, ellenünk felbőszített nemzetiségek laknak, míg, amiként azt ép a legutóbbi időben tapasztalhattuk, a magyarság által lakott vidéken, terjeszkedési kísérlete még az esetben is kudarczsal jár, ha gyűlöletet szító tanait, a felebaráti szeretetet hirdető mester szolgálai, a papok által hirdeti.

Nekünk, s általában a magyar vidékeknek tehát nem igen van okunk aggódni a miatt, hogy a néppárt valami nagy akadályul fog szolgálni a választások alkalmával; veszélyesebben rartjuk ennél azt, hogy a teljesen idegenből származott s a haza fogalmát is kiirtani célzó szocialis elemek az Alföld jözan magyar népét akarják első sorban tanaiknak megnyerni, ezek közt: Czegléd, Orosháza,

Hódmezővásárhelyt stb. szándékozván képviselőket állítani.

Sajnálatosnak sőt következményeiben veszélyesnek tartjuk ezen jelenséget különösen azért, mert miként a derűre borura tartatoj szokott szocialis gyűlések igazolják, a magyarországi munkásnép jóformán azt sem tudja, mi a szocializmus s így a külföldi pénzzel fizetett «vezérek» által felbujtogatott nép tudtán kivül inkább az anarchizmus, mint a szocializmus útjára terelődik.

A mi vidékünkön ez ideig nincsen ugyan még hire-hamva se annak, hogy a szocialisták itt is szerencsét próbálnának a képviselőválasztásokr, mindazonáltal szükségesnek tartjuk figyelmeztetni itt lakó polgártársainkat arra, hogy ha a szomszédságunkban már mozgolódn kezdő szocialis elemek közöttük is megjelenének: ne vegyék készpénznek azokat a talán szépen hangzó mondásokat, ígéreteket, amelyeknek előadásához a szocialis vezérek oly jól értenek, hanem ha meghallgatják vagy elolvassák is azok beszédjét illetve közleményeit, bírálják, fontolják meg a hallottakat először saját józan eszükkel, s ha egy vagy más dologra nézve mégis kételyük lenne forduljanak bizalommal azon párthoz a melynek megteremtője, életével, példájával sőt bizonyu szenvedéseivel fényesen bebizonyította azt, hogy ő igazán a népért csak a népért élt és halt.

Keressék meg ily kétes esetekben a függetlenségi és 48-as partot, azt a testületet, a melynek programjában benne van mindaz, ami a magyar népek sorsát javítani hivatva van.

Ez a párt őszintén, teljes készséggel nyiltan megmondja bárkinek is, hogy mi az igazság ebben vagy abban a dologban s ha ráhallgat a hamis tanok által netán kísértetbe jövő nép, úgy bizton számíthat arra, hogy sohasem fogják a «felbőszített tömeg» névvel

illetni s nem teszi ki magát annak, hogy talán önhibáján kívül, tudatlansága miatt — miként a hódmező-vásárhelyiek sajnos esete is igazolja — önmagát börtönbe vitesse s családját a nyomorral küzdeni hagyja.

Mi tudjuk, hogy népünk a maga természetes eszével is belátná a hamis próféták igéinek valótlanágát, mindazáltal jónak láttuk elmondani véleményünket a szocialis pátról már csak azért is, mert ennek az alapjában véve több helyes dolgot felüelő eszmének, a szocializmusnak, hazánkban nagyobbbrészt a saját önző érdekeiket kereső apostolai vannak.

Vajha a magyar nép, a melynek támogatására oly nagyon számítanak, mihamarabb felismerné és elűzné magától a kontár «vezérek»-et.

Vállyi János.

1826—1896.

Az egész ev. ref. egyháznak, főképen a tiszántúli ev. ref. Egyházkerületnek s részben magyar hazánkban is nagy gyászja van: nagy-kéri V á l l y i János, az Egyházkerület főgondnoka, főrendiházi tag stb. tegnap d. e. 10 órakor meghalt.

E hír sötét fellege egészen váratlanul borult az ev. ref. egyház egére, melynek a megboldogult napja, éltető melege volt. Még az idei, május vége utolsó napjaiban tartott egyházkerület gyűlésein, melyeken ősz fűtökkel s kissé hajlott vállakkal állott, ugyan ki gondolta volna, hogy az lesz legutolsó, nyilvános működése? s most egyszerre lelkünkbe zudul a kérlelhetlen sors vihara s bennünk a fájó gondolatok egész serege ébred: lesz-e az ev. református egyháznak még egyszer olyan buzgó, tevékeny és nagy szorgalmu munkása, kitartó hűséggel fog működni a vallási és függetlenségi eszmék diadalra jutásán — mint az elhunyt főgondnok? Oh,

Bogyoszlón is, meg még Szalacson is, hol tanítói, kántori, papi teendőket a harangozóival már megse tiszteljük meg — mind egy személyben végez a mézspipás, kopott, magyar atillás lévita.

Harangozás, harangok nélkül elsem tudnék képzelni kálomista községet, mert kálomista atyámfainak ez pótol minden tömjént, minden zenés misét, minden aranyozott képekkel járó babonás áhitatot, szóval mi a költőibb, a képzeletre hatóbb részeit érintik a hitnek...

Hanem harangoztatnak is aztán ugyan eleget. Már a hajnalban megkezdik a «bolygóval», folytatják a reggeli «templomban» a «tén» a «tén», meg delben, meg délutánra, meg az este elérkeztét dicsőítő «tákaróval», mely csak úgy zug-hug kongva, bongva, messze elvervén ki a pásztor tüzekig a harangokat, különösen, ha erőre fordul az idő, nem oly szeliden, nem oly lágyan, mint a lányos dallamu Mária harang, mely pápista községekben pacsirta csicsérgés-ként hirdeti, tiszteli az illatos, a hűs, a tücsök szavas alkonyatot...

Ezek pedig mindcsak a naponként megszokott közönséges harangok, mikhez ünnepnapokon, vasárnapokon még délelőtt is járul egy-egy újabb «meghuzás», amikor is így mondják:

— M á r m á s o d s z o r i s b e h a r a n g o z t a k a t e m p l o m b a !
De a harangozásnak, a harangoknak a tulajdonképeni értékét csak a gyászban élvezi a kálomista ember, aki dehogy elégedne meg papisták gyöngé, madárhangu «lélek harangjával», hanem ha gyászja van mindjárt több harangot is meghuzat a mély-séges gyász kifejezésére, hogy tudja meg a városban, aki lakik, de még a kik a közeli pusztákon laknak is, hogy: — «meghalt valaki!»

— V a j j o n k i h a l h a t o t t m e g ? m é l á z i k , a s z ö l l ő k a l a t t s z á n t o g a t ó p a r a s z t , a z t á n n a g y o t c s i h o l , r e á g y u j t p i p á j a r a é s b a l l a g a a k ö v é r , s ü p p e d é s f ö l d ö n t o v á b b . B e n t p e d i g h a r a n g o z n a k , h a r a n g o z n a k , n é h a m i n d a h a r o m h a r a n g g a l i s , a m i a z o n b a n m á r « p o m p a n a k » n e v e z n e k .

All pedig ez a «pompa harangozás» abban, hogy ekkor nem csupán a közepes nagy «déli», mellyel a délet szokták elharangozni, sem a leányhangu kis harangot, de a legnagyobb érczharangot, a «nagy harangot», — amelyet kegyes alapítójáról «Sárának» is neveznek — huzatja meg a funerator, melynek természetesen borsosabb is a másik kettőnél az ára. És mikor ez a nagy harang érczes, mély, öblös hangján, a gyász lassu komolyságával, megkondul, akkor

mindjárt tudja mindenki, — hogy «nagy halott van»; bár még ennél is különbséget tesz az, hogy hány-szoros kondítás-sal kezdtek bele, mert így külön jelezve lesz, ha férfinak, ha asszonynak szólott a harangozó, de meghogy mily időtartamig huzták, valaminthogy csupán a «jelentő» teték meg vele, vagy ha napközben is harangoztak még a gyászra. És végül az «eltakarítás»... Mert ezek mind jelentőséggel vannak a «pompa» nagyságára, de meg, hogy a halott is milyen nagy volt...

Sok kálomista községben egész jövedelmi forrást képez az egyház részére ez a harangoztatás, mert még a legszegényebb hívő is szinte büszkeségét helyezi abba, — ha az «ővéjének» a legnagyobb, a legdrágább haranggal adhatja meg a végső tisztességet bárha magában a temetőben a boldogult sírházhoz elégségesnek tart a gazdagabb és egy faragott fejű, — turbános akáczeffát is az az elmaradhatatlan «epitaphium»...

Es néha harangzugás tölti el az egész napot, amikor nagy ünnep vagy sok halott van, hogy az idegen csodálkozik, ha hallja, sőt talán az idegei is megérezik azt, — de a kálomista embernek egyik legnagyobb gyönyörűsége, hogy egy zengő szavu harangért képes irigykedni a máik falura. Viszont rekedt

az ő helyét méltán, igazán pótolni nagy idő kérdése lesz!

Nagy ember volt ő minden tekintetben, ki előtt mindenkor csak két cél lebegett: „Istenért és Hazáért.” — E két cél egymásba szakado nagy folyamán alig volt lelkesebb hajós, kinek hajója az erős akarat, bölcsesség- és kitartó hűséggel párosult lelkesedés volt, s körülmények következtében nem egyszer veszélyben forgott hajójának a hit volt árbocza s az árbocz vitorlája a remény, mely álmokat, vágyakat támasztott mindig rajongó lelkében, mely üzte, hajította, mint bolygót a nap s melyért mindent kockára tett merészen, míg életének vége nem szakadt.

És most vége! vége van! a két folyam hatalmas torkolatánál, hoonan tengerre is szállhatni volt egész lényét átkoroló vágya, — megállott a gyözelmeket s viharokat is látott örök hajó s már kitűzve a fekete lobogó, melyet sutogó, beszédes ajku szellő nagy nevével lengeni gyászszal tanít s várja a hajó új hajósát, ki iránytűül szintén e kettőt helyezi majd el: Istenért és hazáért!

Élettörténetéből a következőket van módunkban nyujthatni a nagy ember halálát igazán, mely fájdalommal vett olvasó közönségnek:

Született 1823-ban s azok közé tartozott, kiknek lelkét már az ifjuság legelső éveiben is a magasabb eszmék s idealisabb törekvések tüzes aranyu napja ragyogta be s mindaddig nem pihent, míg egy lelkét megtámadott eszmét, törekvést, vágyat meg nem valósított.

Jelenen bevégzett tanulmányai után az első, magasabb kitüntetés 1848-ban érte, midőn főispánná lett. 1849-ben pedig már azon czím alatt, hogy a Bécből érkezett rendeleteket nem írta alá, halálra ítélték s csak Haynau változása következtében beállott fordulatnak köszönhető, hogy életben maradt, s ettől kezdve a politikával teljesen felhagyott s az a lélek, mely még előbb az igazság teljes latba vetésének és követelése mellett harcolt a függetlenségi eszmékért: ezután csak csendben egyengetve azokon k rengeteg gyommal benőtt utját.

Bizva váró hittel esengett a boldogabb idő után, midőn minden életrevaló eszme virágozni foghat melyekért nem régen oly sok

tompa, érczelen hangu harangjával csufúsága egy harmadik község az egész környéknek.

A zenés szavú harang a falunak, a gólya fészek a gazdaember szénáskazlán, — ez mind a kettőnek nagy becsületére válik, így tartja ezt a kálomista paraszt ember, kiknek egyszerű, de annál hatalmasabb harmóniájú énekét a fehér falu templomokban, a falusi orgona reczegős bugásánál, ha hallgatom — a kórus párkányára a darutollas kalapok hosszu sorban kirakva, — hát magam is kezdem kinni, büszkén vallani, mint a kálomista cigány: — ez a magyar vallás!

És mikor ezeket az arczokat látom, a leresztett hajú, piros arczu magyar leányokat tudom, hiszem, érzem, hogy ez mi magyarországon meg tör minden vihar s míg e soltárt hittel énekeljük: „Te benned biztunk eleitől fogva”, addig paizsunk esz nekünk az Ur s aranyos képek nélkül is ollári állanak a rideg, fehér kálomista templomokban a magyar szabadságnak, a magyar szabadságnak, a magyar nemzeti eszméknek, mert a tömjén füstje elszáll, a virág lehervad, de a mi hitünk maradandó s összefűzve szabad Magyarországnak évszázados küzdelmeivel..

jelesnek alkonyult le élete s már-már az övé is. Az 1854. szept. hónapjában kibocsátott patens (nyílt parancs) ellenében már ismert hatalmas szavakkal látjuk szerepelni, mely patens czélja nem volt semmi egyéb, mint a református egyház önkormányzati jogait teljesen megsemmisíteni akarás, mely ellen mindig rendíthetetlen kitartással küzdött.

Az 1860-ik év januar 10-én Debreczenben tartott, döntő, nagy egyházkerületi gyűlésen és mindazon értekezleteken, melyeken a ref. egyház akkori vezérferfiái (a két Révész, Tisza, Lónyay, Ujfalussy, Dégenfeld Imre gróf) szerepeltek, ő is hatalmas tényező volt s egy azok között, kik az önvédelem módozatait megállapították. E működésért őt is az akkori kormány kereset alá fogta; de a szilárd, rendíthetetlen összetartás következtében a patens visszavonatlan, az egyház önkormányzatát megmentették.

1861-ben a fehérgyarmati kerület választotta meg képviselőjévé és mint ilyen a határozati párthoz tartozott. Az országgyűlés feloszlása után haza vonult, majd 1865-ben az általános bizalom és szeretet ismét régi kerületének tette képviselőjévé s fontos s általa oly buzgalommal betöltött szerepben egészen 1878-ig maradt meg.

1867-ben ő is a „hetesek” között volt kik Rákoson fekete asztal köré gyűlve temették Magyarországot.

Ezután, mint előbb is, folytonos érdeklődéssel kísérte a ref. egyház ügyeit, melyek intézésében ezután még tevékenyebb részt vett s nem egyszer küzdött elszántan a vallási eszmékért.

1881-ben jelen volt az alkotmányozó országos zsinaton Debreczenben s abban föltűnést keltően vett részt.

Erdemeiért a szatmári egyházmegye az ő gondnokságának 25 éves jubiliumát lelkesedéssel tartotta meg.

Dégenfeld Imre gr. halála után 1883-ban a tiszántuli ev. ref. egyházkerület főgondnoka-vá választotta s ünnepélyes beiktatása ugyanazon év szept. 4-én történt meg Debreczenben, hol ritka fényes fogadtatásban részesült: a ref. egyház lovas csapatával (bandérium) ment elé s fáklás zenével és szónoklattal üdvözölte. Mint új elnök 2000 frtot tett a collegium javára, azóta bölcsességgel és kitartó hűséggel működött s az idej egyház. gyűlésen is többnyire ő elnökölt s ez volt utolsó, nyilvános működése — a halál elszakította körünkől.

A gyászbeszéd híre a majtisi templom harangja megkondult s a kastélyra rögtön kiűzték a gyászlobogót, mely hírül adta a falubelieknek a szomorú valót.

A faluból valóságos zarándokolás vette kezdetét a kastélyhoz s mindenki látni kívánta a halottat, kit életében annyira tiszteltek, szerettek. De nem engedték be hozzá senkit.

A mélyen sujtott és gyászba borult család keresésére Isaák Dezső országos képviselő, az elhunyt rokona és meghitt kebelbarátja, meg az esti vonattal Debreczenbe érkezett, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket a temetés iránt.

Arra nézve még nem történhetett a késő esti órákban megállapodás, hogy a temetési szertartást ki vegesse, de az már határozatba ment, hogy a debreczeni ev. ref. lelkesítő kar Kis Áron püspök vezetése alatt részt vesz az elhunyt főgondnok temetésén. — Ugy szintén az ev. ref. tanári karok is megjelentek a temetésen s már a hajnali vonattal többen el is utaztak Majtisa

Képviselteti magát a temetésen a főiskolai, külön a tanári kar is. Szatmárról veszszük egyidejűleg a távirati jelentést arról, hogy szatmármegye ev. ref. papság is teljes számmal részt vesz, de bizonyosra vehető, hogy az országnak számos egyházmegyéje és közsé-ge képviselve lesz Vályi János temetésén.

A gyászbeszéd híre a család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Nagykeri Váillyi Jánosné urai Uray Ilona báróné, fiával nagykeri Vályi Árpáddal s nejével széki Teleky Blanka grófnővel, kis leányával Nórával, az összes köz-

lebbi s távolabbi rokonokkal együtt legmélyebb fájdalommal tudatják a legjobb férjnek, a felülmúlhatatlan jó apának, nagyanyának, rokonnak, nagykeri Váillyi Jánosnak, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület főgondnokának, főrendiházi tagnak, 1871-től 1878-ig a fehérgyarmati kerület volt országgyűlési képviselőjének élete 70-ik, boldog házasságának 38-ik évében augusztus hó 3-án délelűtti 10 órakor agyszélhűdésben történt gyászos elhunytát. Temetése aug. hó 6-án délután 2 órakor Majtison leend. Áldás és béke hamvaira! — A temetést Dankó M. debreczeni temetkezési intézete rendezi.

Az egyházkerület gyászjelentése így szól: „A tiszántuli ev. reform. Egyházkerület mely fájdalommal tudatja nagy veszteségét: Méltóságos Nagykeri Váillyi János ur, a tiszántuli ev. re. Egyházkerület Főgondnoka, főrendiházi tag stb. stb. életének 70-dik, főgondnokságának 13-dik évében Majtison, 1896 évi aug. 3-án bevégezte áldásos életét. Temetése Majtison 1896. aug. 6-án d. u. 2 órakor leend. A törhetlen hazafinak a polgári és vallási szabadság bajnokának, az ev. ref. egyház hű fiának és erős oszlopának emléke legyen áldott!

Mint utólag értesültünk, ma fél tizenkettőkor gyűlést hívott össze Balogh Ferencz theologiai tanár, mely gyűlésen számosan vettek részt s tárgyát képezte, hogy az elhunyt Váillyi János végtisztességére kik jelenjenek meg hivatalosan úgy az egyházkerület, mint a főiskola részéről. A gyűlés — mint tudósítónk jelenti — tíz tagból álló küldöttséget választott kebeléből s küld el a temetésre. — Többek között ott lesznek: Balogh Ferencz akadémiai tanár, Kovács Lajos tanítóképző igazgató, Sinka Sándor főisk. tanár, Sas Béla akad. igazgató, Jókai István gimn. igazgató.

A hála, kegyelet s szeretet sugallta korszok már részben elmentek, részben pedig még csak ezután teszik azokat vonatra.

A megboldogult fölött Kis Áron ref. püspök fog imát tartani, a temetésben pedig F. Varga Lajos majtisi ref. lelkesítő mond bucsubeszédet.

Értesültünk arról is, hogy az egyházmegyei gondnokokhoz és esperesekhez sürgőnyt küldtek s így valószínű, hogy az egész egyházkerület találkozik boldogult Vályi János koporsója mellett.

Legújabb értesülésünk szerint d. u. 4 órakor ismét gyűlés lesz, melynek tárgyát a temetés fölötti tanácskozás fogja képezni.

Ujdonságok.

* **Adakozás az egyetemre.** A Debreczenben létesítendő protestáns egyetem alapja javára a sárosmegyei református missiói kör 25 frtot küldött.

Blau Gyula irodája. Ne tessék hinni, nem telepedett le a nevezetes férfi a mi körünkben, nem akar debreczeni községi illetőséget nyerni, nem akarja ilyen prózai dolgokkal a helybelieket lefőzni, nem, ő furfangosabb ember. Irodát nyit, de fellebbezési irodát: Igen, mert a közgyűlés határozata ellen nem fellebbezhet, kitalálta tehát, hogy megkomponálja a feliratot s majd csak — gondolja magában — balek debreczeni polgár, aki aláírja. Veri is már a dobot, hogy legyen aláírás a fellebbezési irodában egződő arczczal várja őket, — akit perszo nem jönnek, mert a debreczeni városháza építését Debreczenben ma csak Blau, Stahli és Abraham kívánják.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozat.** Debreczen sz. kir. város május havi rendes törv. hat. bizottsági közgyűlése elhatározta, hogy a debreczeni nőegyletet 300 frt évi segélyben részesíti. Ezt a határozatot a belügyminiszter ma érkezett leiratában jóváhagyta.

* **Ezredévi ünnepségek H.-Sámszonban.** H.-Sámszonban, mint levelezőnk írja, aug. 2-án d. u. 4 órakor igen szép ünnepélyt rendezett a nagobbára függetlenségi és 48-as érzelmű polgárok alkotta sámszoni kaszinótestület, mely d. u. 4 órakor, az istenitisztelel végeztével vette kezdetét a kaszinó millenáris diszgyűlése véle, melyen szépszámú hölgy és férfiközönség jelent meg. A gyűlésen Bészler Imre elnök mondott lelkes és alkalmi megnyitó beszédet, utána pedig Nagy Lajos egyleti főjegyző olvasta fel a kör felkéréséből ez alkalomra irt felolvasását, mely a z elmúlt ezer év művelődésének történetét tömör villágos és érthető modorban tárgyalta a közönség nagy érdeklődése mellett, mely a felolvasás végén lelkes óvácziók tárgyává tette a derék szerzőt. Ezután Öri Tamás ev. ref. s.-lelkész szavalta el Sánta Károlynak »Ezredéves ünnepünkre« cz. gyönyörű, pályadíjat nyert alkalmi ódáját. Végül Bészler Imre elnök bezárta néhány lelkes szóval a diszgyűlést s következett a bankett s a táncz — virradtig.

Iskolaszéki ülés. A debreczeni ev. ref. egyházi iskolaszéke holnap, aug. hó 5-én, d. u. 4 órakor iskolaszéki ülést tart, melyen a tanítói állomások betöltéséről fognak intézkedni, a többi tárgy pedig a folyó ügyek elintézése leendő.

* **Eltűnt vőlegény.** A legalkalmatlanabb időbe érte tegnap egy kis kellemetlenség B. A. fiatal vidéki gyárost, kinek tegnap délután két órakor kellett volna esküvőjét tartania B. I. fővárosi vállalkozó szép leányával. A fiatal vőlegény alig egy órával az esküvő előtt szállodai lakásából lesietett az utcára, hogy nem apróságokat beszerezzen. Az utcán a kánikulai nap forró heve, a lázas sietség, az érthető izgatósság annyira erőt vettek rajta, — hogy rosszul lett és eszméletlenül roskadt a kerepesiut aszfaltjára. Ily állapotban szállították be a mentők Markó-utcai laktanyájukba, hol rövid idő múlva magához tért. A teljes számban összegyülekezett nász-nép ezalatt roppant türelmetlenséggel várta a a késlekedő vőlegényt, a kiről senki hírt adni nem tudott. A menyasszony kinos remegéssel leste az óra mutatóját, a mely már nagyon is tuljárt a kitűzött időn. Itt-ott már gunyos mosoly ült az arcokon, a rossz nyelvek már a nem szokatlan anyagi differenciáról kezdtek suttogni nőha erről szó sem lehetett, mert a rokonság saját szemével látta a hozományt képviselő ropogós ezreket, melyeket az örömapa jó előre leolvasott az asztalra. Egyébiránt az ok is kiderült, de csak órák múltán, mikor a vőlegény bár kissé megviselve előkerült. Így hát a lakodalom néhány órai késéssel ugyan, de annál jobb hangulatban mégis csak megesezt. A vőlegény bizonyára meg fogja emlegetni a budapesti kánikulát.

* **Takáts Zoltán Budapest.** A Berecz ügy szomorú hírnévre vergődött hősét, — Takáts Zoltánt ma két szuronyos börtönőr kísérte a balassa-gyarmati fegyházból a budapesti törvényszék börtönébe, hol a kuria ítéletét fogják kihirdetni előtte. Takáts, a ki közönséges vitorlaváson rabruhát visel, elég jól néz ki s alig lehet rajta észrevenni fogságának nyomait. Az ítélet kihirdetése után újból valamelyik vidéki letartóztatási intézetbe fogják szállítani.

* **Karvázy áttérése a zsidó vallásra.** Karvázy Gyula építész vállalkozó Losonczon a napokban tért át a r. kath. hitről a zsidó vallásra. Az áttérési szerződésnél a vallás funkciókat dr. Spira Salamon losonci rabbi és Grünfeld W. végezték, kiknek dr. Hoffmann Lipót losonci orvos segédkezett. Karvázy az áttérés alkalmával Abraham nevet nyert. Az áttérésre zsidóvallásu menyasszonya bírta rá, a ki nem akart abba beleegyezni, hogy más vallásu férje legyen.

Hymen. Dr. Belényessy András, beregszászi ügyvéd s Beregvármegye t. b. főügyésze e hó 2-án eljegyezte özv. Pilsy Lajosné, szül. Bernáth Sára kedves leányát, Katinát.

* **Affendákisz Sopronban.** Affendákisz Perikleszt, akit a fővárosban nem tudtak eléggé megőrizni, nehogy újból megszökjék, a soproni fegyházból szállították. Ott kell már most büntetés idejét: három és fél évet kitöltenie. Megérkezése után a börtönőr azonnal levezette külföldi cellájába s büszkélkedve mutogatta meg Affendákisznak a börtön vastag falait, erős zárait. Az érdekes vendég némán hallgatta a börtönőr kérdésesét s nem tudni, vajjon remélje-e hogy onnan is megszökhetik. Különösen Odysseája óta Affendákisz nagyon csöndes, a kimerültség szemmel láthatólag erőt vett rajta. Mihelyt összeszedi magát, a szabómesterségre fogják, s mire Sopronból kikerül, kész szabómester lesz. Akkor még hátra van a külföldi bíróságok törvénykezése.

* **A kiállítás látogatottsága.** Tegnap felt le épen három hónapja a kiállítás megnyitása óta lefolyt időnek. E három hónap épen fele a kiállítás tartamának, mely hat hónapra van megszabva és november 1-én ér véget. A lefolyt három hónap látogatásai statisztikáját az alábbiakban közöljük, összehasonlítván az 1885-iki kiállítás látogatottságának kimutatásával. Az ezredéves kiállítást a napjegyeket számláló gépek tanúsága szerint május hó 2-ikától június 30-ig 1.110.571 ember látogatta; 1885-ben ugyanez idő alatt a látogatók száma 622.687 volt.

Ehhez járul a júliusi havi látogatók kimutatása, a kiknek össze száma 435.222 volt, míg 1885-ben csak 210.575 fizető látogatója volt a kiállításnak.

A júliusi havi kimutatás összegét a július elsejéig kimutatott összeghez hozzáadva megkapjuk a kiállítás tartamának feléről való látogatási statisztikát az alábbiakban:

május 2-ától július 31-éig	1896.	1885.
	1.545.732	833.269

vagyis csaknem megegyszer akkora a látogatók száma, mint 1885-ben volt.

* **Új lelkész.** Ritka egyértelműséggel választottak papot a henczidaiak, nemrégén elhunyt szeretett lelkészük, Gyenge András megüresedett helyére, a kit július 2-án temettek el nagy részvét mellett. — Augusztus 2-ikán pedig már be volt töltve az állomás, a melyre közfelkiáltással, egyhangalag választották meg tegnap Veres Bálint devecseki segédlelkész, a kit a henczidaiak onnan ismernek előnyösen, hogy hat évig káplánkodott volt náluk öreg papjok oldalánál.

* **A Röntgen-sugarak áldozata.** Érdekes adalékot közöl a Deutsche medizinsche Wochenchrift a Röntgen-sugaraknak az emberi testre gyakorolt hatásáról. Dr. Markuse berlini orvos a múlt hónap elsején új inast fogadott, egy tizenhét éves suhanczot, a kin azután négy héten kereztül szinte naponkint tett tanulmányokat a Röntgen-sugarakkal. — Különösen a fiatal ember mellett világitotta át gyakran, minthogy szívünködése oly rendellenes volt, hogy már ez maga is megérdemelte a tanulmányt. Az inas mindig fel volt öltözve és így, habár a Hitorff-féle cső néha egészen hozzáért is, a csőből kiáradó meleg soha sem esett neki kellemetlenül, Amde azért a Röntgen-sugarak mégis sajátos hatást gyakoroltak testére. Mellén, egyes helyeken a bőr megvörösödött,

azután megkékült, mikor pedig eczettel megmosták, fozslányokban hámlott le az izmokról. Az inas hátán is van egy tenyérnyi ilyen lehamlított folt, melyen át a hátizmok szabadon érintkeznek a levegővel. Hatással voltak a kísérletek a fiu hajára is. Halántékán egy öt-markásnak megfelelő helyen a haj kihullott, de egybűtt is nagyon meggyöngült és könnyen kihuzható. Érdekes, hogy mindez a változás és bőrléhamlás fájdalom nélkül történt, a mennyiben a fiu nem is vett észre semmit és csak most, véletlenül jött nyomára, milyen pusztítást vitt végbe ő benne urának tudományos kísérletezése.

* **Chikágóból gyalog Budapestre.** Hónapokkal ezelőtt szó volt róla, hogy Királyfi Pál amerikai magyar újságíró fogadásból gyalog akar eljutni Chikágóból Budapestre. Vállalkozó kollégánk csakugyan komolyan vette a dolgát s már közel is van céljához. Május 18-án indult el Chikágóból s tegnap érkezett Bécsbe, a honnan még az este tovább gyalogolt Bécs felé. Az ország nagyobb városaiban felolvasásokat akar tartani az amerikai magyar kivándorlók nyomoruságáról.

* **Pályázat ódára.** Nagy-Kőrös városa a honfoglalás emlékére a tetétleni Árpád halmon oszlopot emel. Az emlékoszlop felállításának ünnepén elszavalandó ódára pályázatot hirdet. — Pályázati határidő 1896. augusztus 20. a pályá nyertes műjatelme 10 drb 10 koronás arany. A pályaművek Nagy-Kőrös város polgármesteréhez, Pók Kálmánhoz küldendők.

* **Fedéltűz.** Mint lapunk zárta után értesülünk, a Kis-Szapannos-utcán ma d. u. 3/4 órakor fedéltűz ütött ki, melynek lefolyásáról még bővebb és biztosabb adatokat beszerezni módunkban nem lehetett. A tűzoltóság teljes azámmal kivonult s hozzáfogott a lokalizáláshoz.

* **Tanuló felvétetik.** Mocsáry Lajos üveg és porcellán üzletében egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Táviratok.

Rablázadás Budapest.

Budapest, aug. 4. (A Debr. ered. táv.) Ma délelőtt 11 óra után a lóportár-dülői katonai fogházban az ott elhelyezett rabok a rozsbánás-módot adva okul, fellázdak.

A parancsnokság roppant megrémült és segítségért telefonozott be a fővárosba, a honnan több század katonaság vonult ki a lázadás elfojtására, mely azonban e pillanatban még nem sikerült.

Elhunyt hadtestparancsnok.

Budapest, aug. 4. (A »Debr.« ered. táv.) Nagy-Szebenből táviratozzák, hogy Galgóczi Antal cs. és kir. tábornok, n.-szebeni hadtestparancsnok tegnap este szívszélhűtésben meghalt. Galgóczy azelőtt Lembergben volt alkalmazva, mint altábornagy.

Elszámolás.

Debreczen, augusztus 4.

A Gönczy-egylet tagjai közül elszámolásra gyűltek tegnap délelőtt az »Othon«-ba, vagy huszonnyolczan. Ez bizony nagyon is csekély létszám másfélszáz kiránduló tagból, ha meggondoljuk, hogy mily feszült várakozással néztek ez értekezlet elé igen sokan.

Alighogy elhangzott Eötvös K. Lajos megnyitó beszéde, Vincze József földesi tanító felvilágosítást kért arról, hogy volt-e az előkészítő bizottságnak előre meg-

állapított részletes programja, melylyel a tanulmány-utra indult? A bizottság nevében kir. tanfelügyelő megjegyzi, hogy a program még az elindulás előtt napokkal közzétett a hirlapokban, a napi program megállapításának módozataiba pedig az interpelláló is beleegyezett az indulás napján tartott gyűlés alkalmával.

Ezután Káposztás Imre pénztárnok terjesztette részletesen indokolt és személyenkint megállapított számadását, — mely szerint a hivatalosan előre megállapított 20 frt közös költségéből egy-egy olyan tagra, a ki mindvégig kitartott a társasággal, csak 14 frt 50 kr esik, így a befizetett 15 frtból megvissza a kárp. (A ki hamarab hazajött, annak igen természetesen több jár vissza.) A pénztárnok által ajánlott felosztási módozat, mely szerint az egyesek költségei megállapítottak, helyesléssel fogadtatott az értekezlet utasította, hogy ezek alapján számoljon el a résztvevőkkel. Ez elszámolás a gyűlés folyamán megtörtént azokkal, kik az értekezleten résztvettek.

Káposztás Imre pénztárnoknak pedig büszkén a társaságáért és munkásságáért a felmentvény megadása mellett halás köszönetét nyilváníta az egész társaság.

Néhány kisebb ügy elintézése után az értekezlet véget ért s bizalmas jellegű tanácskozássá alakult át. Eppen e jelleg miatt nem akarunk még most tanácskozásról bővebben írni, hanem bevárjuk a további fejleményeket.

A gyűlés végére kitűzött köz-ebédből a jelentkezők csekély száma miatt egyszerű, de annál kedélyesebb társas-ebéd lett s a «Dobos» falai igazi vidámságnak lettek tanuivá.

Mohi.

Pater Vitus.

Jelige :

„Ha jöttök, lesztek,
Ita hoztok, esztek.“

Muzsnay Pál mező-pániti ev. ref. lelkész küldötte be a Marosvidék szerkesztőségéhez Pater Vitusnak, az egykori híres tური papnak, a tréfában és kedélyességben kifogyhatatlan szerzetesnek alább közölt «Magányban» című versét, ki azt, régibb iratai között lapozgatva találta meg, a szerző eredeti kéziratában.

S hogy el ne zülljek, és hogy a derék pap humoros kedélyvilágába azok is bepilanthassanak, a kik őt személyesen nem ismerik, a «Marosvidék» tárczájába szánta és onnan készséggel utánközöljük mi is a versét, melyet nem irodalmi belbecse, — hanem magának a szerzőnek egyénisége tesz érdekessé.

Sokan élnek még ma, a kik Pater Vitust személyesen ismerték és hallották szónoklatait, melyeknek az ő sajátos egyénisége, a szónok eredetisége, az előadás sajátos elegye és a törülmetszett népies modor és főbbemazó hang tettek kiválólag érdekessé.

Hosszas időn át Turban (Torda mellett) lakott, mint az ottani róm. kath. gyülekezet lelkésze.

A hatvanas években gyakran ellátogatott Kolozsvárra is, hol sokszor prédikált. S ily alkalommal mindig zsufolva volt a templom hallgatósággal; vallás küldönbség nélkül ült ő körül mindenki, hogy halhassa a híres Pater Vitust, a ki kifogyhatatlan kedélyességét egyeseken tudta átönteneni szónoklataiba is és kiváló sikereket ért el, — nem egyszer valóságos bravourt csinált.

Pater Vitusról temérdek tréfas, kedélyes adoma maradt fenn a közszájon. Jellegmésül egy párt emlékezet után, ide jegyzünk.

Egy alkalommal, talán épen Kolozsvárt, az emberi ítéletek ferdességéről prédikált. —

Előtte, a szószéken egy darab papir állott, a melyet Pater Vitus állandólag nézegetett beszéd közben, mintha arról lopogatta volna az ígét.

Beszédjét így végezte be :

— Látjátok atyámfiai, timagatok is ez általános emberi hibában leledeztek. Látom, hogy közületek sokan, most jelenben is ferdén és igazságtalanul ítélnék felőlem.

Arctokról olvasom az ítéletet : lám, Pater Vitus ma készületlen állott ide ; lopogolja a szót, az ígét ! Pedig — s itt feltartotta a szót a papirlapot — lássátok ezen a papiroson egy betű, egy szó sincs. Ilyenek az emberek közönségesen. Ilyenek vagytok ti is ! Amen.

Minthogy Turban Kolozsvárhoz is, Tordához is nagyon közel van, s minthogy Pater Vitus Kolozsvárt is, Tordán is nagyon szerették, sokan látogatták meg mindkét városból ; nemcsak egyenként, hanem egész társaságok.

Pater Vitus jól tudta, hogy nemcsak ígérel él az ember, s eleinte, a míg birta magyaros vendégszeretettel vendégelte meg látogatóit, de a szegényes tური parochia ezt a nagy népszerűséget nem sokáig bírta nagy vendégszeretettel, Pater Vitus a tური paplak ajtójának homlokzatára a következő feliratot írta :

„Ha jöttök, lesztek,
Ha hoztok, esztek !“

Turban az időben, Szabó Elek volt a kálvinisták papja, ki néhány évvel ezelőtt halt el Mező-Öyvesen. Más zsánerű, de szintén, tipikus alakja volt Szabó Elek is a Vitus kollegája.

Egy alkalommal Szabónak eltévedt a tური határon két borja, a mi összes, felkelhető lábas jószágát képezte.

Szabó neki indult a tური határnak s egész napon blyoongott a borjai után. Alkonyat felé egy patak mellett leült, hogy lábait meg szitassa a patak vizében. Eközben elaludt s mire felébredt, a parton csizmái helyén, egy megviselt katona bakancsot talált. Valamelyes czellengő kicserélte a lábbelijét.

Minthogy pedig a Szabó tური ekklezsiája roppant vékonyan eraszította a csizmára való, nem volt más mód, mint Pater Vitushoz fordulni segítségért, ki ugyan nem volt sokkal tehetősebb annál, de a miye volt, azt szívesen adta másoknak.

Szabó elpanaszolta szomorú sorsát s öt forintot kért kölcsön csizmára.

Pater vitus a kölcsönzött összeget szó nélkül a legnagyobb készséggel kitette. — S midőn ez kérte, hogy az adósságról egy pár sor elismerő irást diktáljon a tollára, Pater Vitus az elismervényt ekként diktálta toll alá :

— Én, alólirott bizonyos szükségűtől kényszerítetve, a mai napon kértem s valóságúal kezemhez is vettem, Pater Vitustól, 5 azaz öt forintokat, oly magam kötelezettségűvel, hogy azt a kölcsönadónak (Tegyen most kollega egy hosszú vonást!) — s o h a m e g z e m a d o m. —

Kolozsvárt, az ottani szerzetesek társ- házában feküdt Pater Vitus betegem.

Utolsó betegsége volt. — A mellé rendelt apóló Vitushoz hajolva kérdezte : nem kíván-e valamit? . . . egy kis jó gyenge levest? . . .

— Igen, édes fiam, igen : — Egy kis hal(ál)-levest . . . azt . . . azt ! Azzal befordult és elaludt — örökre.

S most már halljuk, mit mond a

Magányban.

Sok birtókos panaszkodt már,
Hogy neki nincs semmije ;
Tömött család főnöke meg,
Hogy neki nincs senkie.

De hát a ki egyedül van
E' néplakta világon,
Mint magasban nyögdecselő
Árva gerle egy ágn ?

A sincs a' ki haza várja,
Hanem mint egy bolygó pára
Benyit egyes egyedül.

Pedig a bölcs jajt mond arra
A' ki lakik egyedül,
No de nincs is ki verje,
'S meghurcolja arra erre,
Mint egy nyöstén belzebug.

Télen hideg kemenczéje
Fagyos arcczal fogadja,
Ő meg detto a Wilkomment
Veres orral megadja.
Aztán fát vág, ha van fája,
Tűzet gerjeszt, 's két pofája
Játszik fuvó szerepet.

Nincs benn a' ki megszólítsa
A' magánynak e' fiát,
És ha prüsszent, még a' sincsen,
Ki mondja : »proficat.«
Aztán rágyujt, füstöt eszik,
'S rá egy csomó vizet iszik,
Itt van ha kell vacsora !

Nincs kinek parancsolni :
Lodulj ide vagy oda,
'S kényelemből azt mondani :
Ezt ide tedd, azt tova ;
Hanem legyen bár ukármí,
Minthogy nincsen kire várni
Tedd meg maagd jó fiu !

Holdvilágnál megkívánván
Szent Davidtól a' zenét,
Szent érzéstől feltűzülve
Ő is veszi hangszerét,
Sir, zeng annak száraz fája,
Hangja mellett a gazdája
Ilyenformán kesereg :

Nem úgy an már mint volt régen,
Furcsán fordult a' világ,
Akkor tarlón, a' kopáron
'S a' sziklán is nőtt virág.
Az ur mást nem süvegelt,
Inas mint ur szerepelt,
Most fen van a' lapoczbá,
Bohot vetett a' kőczbá.

Zene után estimába
Leike végre elmerül,
Mig ily vékony vacsorától
Álomba nem szenderül.
Lelkét őzi a' nagy Isten,
Házat pedig a' sok nincsen,
És így bátran alhatik.

Egy egy bagoly huhog néha
Csendes háza fedelén,
Mintha éppen virasztana
A' sirok' bus éjjelen,
'S ha bele n' n'átájába,
Ez is elszáll odújába,
'S nem hall többé semmí neszt.

Olykor olykor azt a' modja
Mintha egy nagy vacsorán
Házi gondjat futta volna
Barátnak jó borán,
'S álma elhítheti vele,
Hogy lefeküdt megerhelve,
Meg biz' a nagy semmivel.

És a' szeme föl nem pattan
Egész csendes éjjen át,
Csak a' mikor kormány e' őtt
Huzzák az Urangyalát.
Akkor buzdó emlékezet
Szárnyán égre emel kezét,
Hogy uj napra virradott.

'S ha a' világ tüztengere
Immár vele szembenéz,
Ő is aztán bontakozik
'S ágyát hagyva kelni kész.
'S szent érzelmi lángh-vebé'
Hálát repít fel az egbe,
Hol van üres reggeli ?

VASUTI MENETREND.

1896. május hó 1-től.
(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)
Debreczenből indul.

Budapest-Nagyvárad felé személyvonat	reggel 4 ó
Budapest-felé gyorsvonat	reggel 8 ó. 40 p.
Budapest-Nagyvárad felé	délután 12 ó. 36 p.
P-Ladány-Nagyvárad felé ¹⁾	este 10 ó. 31 p.
minden kedden déli	12 ó.
Csak P-Ladányig vegyes vonat.	este 8 ó. 15 p.
Szatmár-M.-Sziget felé	délután 4 ó. 07 p.
Szatmár-M.-Sziget felé	este 8 ó. — p.
	éjjel 3 ó. 05 p.
Csak Szatmárig	reggel 5 ó. 30 p.
Miskolc-Kassa felé ²⁾	reggel 8 ó. 25 p.
Miskolc-Kassa felé ³⁾	este 8 ó. 05 p.
Szerencs-S.-A.-U.-Kassa felé d. u.	4 ó. 02 p.
H.-Büszörmény-B.-Szt.-M felé máv-ról	reggel 5 ó. 28 p.
	vásártérről 5 ó. 51 p.
	máv-ról délután 3 ó. 57 p.
	vásártérről 4 ó. 10 p.
F.-Abony felé máv-ról	reggel 4 ó. 42 p.
	vásártérről 5 ó. 00 p.
Ohat-Kócs-Polgár felé máv-ról d. u.	4 ó. 12 p.
	vásártérről d. u. 4 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé 8 ó. r. 35 p. és d. u.	4 ó. 17 p.

Debreczenre érkezik

Budapest-Nagyvárad felől	délután 5 ó. 47 p.
	gyorsvonat este 7 ó. 09 p.
	reggel 2 ó. 40 p.
N.-Várad-P.-Ladány	reggel 6 ó. 12 p.
M.-Sziget-Szatmár felől	reggel 7 ó. 30 p.
	délután 12 ó. 16 p.
	este 10 ó. 16 p.
Csak Szatmárról	este 6 ó. 58 p.
Kassa-Miskolc felől ¹⁾	reggel 8 ó. 07 p.
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli 12 ó. 21 p.
Kassa-Miskolc felől	este 7 ó. 50 p.
B.-Sz.-M.-H.-Büször. felől vásártérről	reggel 8 ó. 09 p.
	máv-ra 8 ó. 17 p.
	vásártérről este 6 ó. 40 p.
	máv-ra este 6 ó. 49 p.
F.-Abony felől vásártérről	délután 5 ó. 23 p.
	m. á. v.-hoz 5 ó. 32 p.
Ohat-Kócs-Polgár	vásártérről reggel 7 ó. 50 p.
	m. á. v.-hoz 8 ó. p.
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 18 p.	

¹⁾ P-Ladánytól gyorsvonat.
²⁾ Közvetlen kocsik Miskolcra át Budapestre.
³⁾ Közvetlen kocsik Bp-ről Miskolcra.

Leszállított árak!

Az idény előrehaladottsága folytán

Cretonok	mtr. ára 16 kr.
Batistok	" " 31 "
Gyapju delaine	" " 39 "
Atlas satinok	" " 40 "

Gyapju női divat-kelmék

hozzá illő diszkekkel

NAPERNYŐK FÉLÁRON.

BOROS TESTVÉREK

női divatáru házában

Debreczen, Kossuth-utca 3. szám.

Bornagykereskedés,

megbízható, ügyes és képzett

bevásárlókat

keres, a közelgő szüretre. Szíves ajánlatok

„Vin en gros 1000“

Budapest, főposta — küldendők.

Julius hó 18-tól
a tavaszi és nyári idényről
visszamaradt divatárukat
fél árra szállítottuk le

és azokat u. m.:

Női ruhaszöveteket mtrként 20 krtól 1,30 krig.
Jó mosó francia Batistokat 30 krtól 40 krig.
Jó mosó atlas szatenekeket mtrként 30 krtól 42 krig.
árusítjuk el.

Bosznay J. és Társa
Debreczen.

Eladó debreczeni ház.

A kis mester-utca 1172 sz. ház
8250 □ öl ondódi földjével együtt
eladó.

Levélileg értekezhetni G a l g ó-
c z y János gazdatiszttal (Szabolcs me-
gye.) Kisvárdán, R a b o c z k y ta-
nyán.

Lázár Dávid utódai cég
GYÖNGYÖSÖN. (Hevesmegyében)

Ajánlja az 1885. évi saját termésű
Gyöngyös-Visontai vörös borait
literes üvegekben,

100 üvegenként . . . 78 frtjával,
Hordókban 100 literenként 63

Üvegek ingyen, hordók saját árban
számíttatnak.

Legkisebb mennyiség 56 liter.

A bor kitünő, tiszta minőségeért kezesség
vállaltatik.

HOFFMANN és TÁRSA

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

mindenféle

ügyvédi, bírósági és végrehajtói

nyomtatványok

a következő olcsó árszámítás mellett kaphatók:

100 iv	Árverési jegyzőkönyv	—	—	—	70	kr.
100 „	200 pld Árverési hirdetmény	—	—	—	70	„
100 „	200 „ Rendelvény	—	—	—	70	„
100 „	Biztosítási végrehajtási jegyzőkönyv	—	—	—	70	„
100 „	Kielégítési végrehajtási jegyzőkönyv	—	—	—	70	„
100 „	200 pld Nem szorgalmazás	—	—	—	70	„
100 „	400 „ Kézbetétési iv	—	—	—	70	„
100 „	200 „ Igény felhívás	—	—	—	70	„
100 „	Végrehajtási jegyzőkönyv	—	—	—	70	„
100 „	200 pld Értesítvény haszonbérletről	—	—	—	70	„
100 „	200 „ Értesítvény	—	—	—	70	„
	stb., stb., stb.					

Raktáron nem lévő nyomtatványokat
hasonló olcsó árban készítünk el.

Irodai papírok

rendkívüli olcsó árban kaphatók:

Kilog.	Nagyság	100		500	
		iv	iv	iv	iv
		kr.	frt	kr.	frt
7/10	10	Finom simított fogalmazó papír, középerős . . .	34+42	24	1.20
7/10	12	Finom simított fogalmazó papír, erős	34+42	29	1.44
E/10	10	Finom kék simított fogalmazó papír, középerős	34+42	31	1.55
E/10	12	Finom kék simított fogalmazó papír, erős	34+42	40	2.—
3/10	10	Finom simított fehér irodai papír, középerős	34+42	40	2.—
3/10	12	Finom simított fehér irodai papír, erős	34+42	48	2.40
3/10	14	Finom simított fehér irodai papír, igen erős	34+42	56	2.80
3/10	16	Finom simított fehér irodai papír, vastag	34+42	68	3.40
1/10	16	Legfinomabb fehér minster-papír	34+42	90	4.50
		stb., stb., stb.			

Ezenkívül minden más alaku és minőségű papírok hasonló olcsó árak mellett kaphatók

4—5% mellett

rendes és rendkívüli
jelzálog kölcsönöket kieszközöl,
valamint a legbonyolódottabb conversiókat
szintén 4—5%-kal rendezi gyorsan és dis-
krét minden előleg nélkül

Herczeg Sándor

B u d a p e s t, Gyár-utca 19.